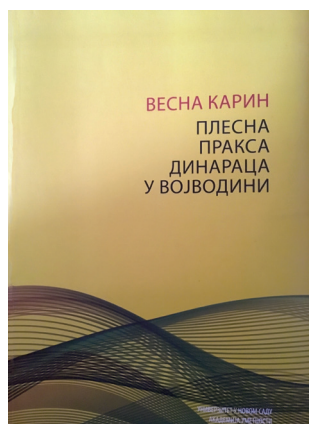

Приказ

Плесна пракса Динараца у Војводини

Весна Карин: *Плесна пракса Динараца у Војводини*. Нови Сад: Универзитет у Новом Саду, Академија уметности, 2018, 421 стр.

Књига, уједно и докторски рад ауторке Весне Карин *Плесна пракса Динараца у Војводини*, представља комплексну етнокореолошко-етномузиколошку студију о плесној пракси Срба настањених у Војводини после Првог и Другог светског рата и деведесетих година 20. века, чији су живот и културни идиом створени у посебним историјским и географским приликама.

Студија је подељена у седам одељака, од којих су четири текстуална међусобно повезана, а три у прилогу на крају књиге садрже 118 кинетограма, транскрипције, табеле, анкетне листове и списак плесова Динараца у

Војводини. Истраживање је вршено на два нивоа: институционалном, који је обухватио сферу јавног живота, и индивидуалном, који је обухватио сферу приватног живота.

Први део књиге је базиран на термилошко-концептуалним одредницама у оквиру истраживања плесне праксе Динараца у Војводини. Овде се намећу питања националног, односно етничког идентитета која су одувек привлачила истраживаче из разних научних дисциплина. Интересовање за идентитет Срба пореклом из Херцеговине, Црне Горе, Далмације, Лике, Кордуна, Баније и Босанске Крајине под обједињеним називом 'динарски', потиче још с почетка 20. века, а подразумевао је детерминисање према културно-менталном склопу човека и његовом наслеђу. Како је у научној литератури питање динарског идентитета веома критиковано, у појединим дисциплинама, на пример антропологији, оно је и превазиђено. С етномузиколошко-етнокореолошког аспекта, међутим, може се говорити о заједничком имагинарном идентитету наведених група који је створен на основу сличног облика њихове традиционалне културе и плеса.

Поред детерминисања динарског идентитета, важно је било говорити и о етничкој припадности као систематском разликовању

оних који припадају или не припадају некој групи. Позивајући се на антрополога Томаса Ериксена, Карин употребљава термин *етничке категорије* објашњавајући га као најнижи ниво колективног идентитета. Она га сматра адекватним у овом раду и наводи да је класификовање друштва према одређеној типологији погодно јер омогућује да се уоче различите особености посебних група људи, какав је случај и с насељеницима у Војводини из различитих крајева.

Весна Карин указује да циљ рада није био да се реконструише менталитет и антропогеографски класификује одређено становништво, нити да се упушта у политичко нити терминолошко одређење појма Динарци, него да се плесови поменуте групе у Војводини систематизују, класификују и аналитички сагледају у новом географском контекстуалном оквиру – у Војводини или у оквиру прилика за плес.

Поменуте прилике за плес, као што су сценске (фестивали, наступи КУД-ова) и (не)сценске (свадбе, прославе), детаљно су описане у другом поглављу књиге. Ауторка издваја концепте презентовања и учествовања и наводи да се први односи на фестивале и концерте, истичући фестивал *Нашем роду и потомству* који се више од две деценије одржава у Бачкој Тополи и садржи велики број плесова из земље матице. Циљ фестивала је да сачува традицију Срба из динарских предела, у првом реду говор, обичаје, игру, ношњу, песме и музику. Други концепт односи се на свадбе и остала весеља и дружења Динараца у Војводини, где су такође присутни традиционални плесови. На свадбама се, како ауторка закључује, посебно издваја ужичко коло (коло у три), које се изводи више пута у току свадбеног весеља и има функцију граничника јер се увек јавља после одређеног сегмента свадбеног ритуала. Плесови се разликују од фестивала до фестивала јер се одигравају произвољно, без одређеног места и времена и у мањим групама. Осим на свадбама, прилика за плес има и на прославама рођендана, тематским и другарским вечерима.

Треће поглавље књиге представља веома захтеван рад на приказивању структурно-формалних одлика традиционалних плесова Динараца у Војводини. Карин је анализирала и класификовала плесове према етничким категоријама, указујући у табеларним приказима на почетку сваког одељка на њихову учесталост, као и на фреквентност извођења како у земљи матици, тако и у Војводини. Текстуална дескрипција садржи анализу плесних параметара, а приказана је и структурално-формална анализа музике која је интегрални део плеса.

У последњем делу књиге налази се више прилога који се одликују јасноћом и прегледношћу. У њима се налазе 118 кинетограма с легендама употребљених знакова, транскрипције, табеларни прикази, анкетни листови, те списак анализираних плесова који су поређани

према истом распореду етничких категорија као што је био случај у трећем поглављу. Овај систематичан и информативан прилог ће умногосте олакшати теренска истраживања исте или сличне проблематике будућим истраживачима.

Идеја одржавања супкултурног идентитета, друштвено маргинализованих група као што је случај са Динарцима у Војводини, створила је латентни циљ заснован на жељама да се традиција и догађаји из прошлости задрже у активном сећању. Тешкоће модерног доба везане за очување традиције испољавају се, поред осталог, и у чињеници да међу старијим генерацијама казивача поједини традиционални плесови постоје само у сећањима, те да једино испитивање у овом домену може помоћи при реконструкцији плесова. Међу млађим генерацијама казивача, извођење традиционалних плесова и чланство у КУД-овима за сврху има дружење пре свега, па и учествовање на фестивалима и разна путовања. И поред јасних потешкоћа у очувању динарске плесне праксе, појединци сматрају да ће део прошлости ипак успети да „отргну од заборава“. Да ли ће овај став, односно жеља заживети и у будућности, остаје да се види. Док истраживања за сада показују супротно, ауторка Весна Карин на крају књиге оставља отворено питање цитирајући етнолога Дуњу Рихтман-Аугуштин: „Да ли је довољан број кључара нашег памћења и колико ће се и на који начин сећање даље преносити и мењати?“ (207).

Татјана Томић
Е-пошта: tatjanatomic5291@gmail.com

Примљено: 1. 11. 2020.
Прихваћено: 1. 12. 2020.